No. of Printed Pages : 4 **CFN-3(Punjabi)**

CERTIFICATE PROGRAMME IN FOOD AND NUTRITION (CFN)

Term-End Examination

June, 2025

CFN-3 : ECONOMICS OF FOOD

Time : 3 Hours *Maximum Marks : 100*

ਛਪੇ ਹੋਏ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ) ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ : 4 **CFN-3**

ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਨ ਫੂਡ ਐਂਡ ਨਿਯੁਟ੍ਰੀਸ਼ਨ (ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ) (CFN)

ਟਰਮ - ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆ

ਜੂਨ - 2025

CFN-3 : ਭੋਜਨ ਦਾ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸ਼ਤਰ

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ *ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ : 100*

ਨੋਟ: *(i) ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।*

(ii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(iii) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

1. (a) ਤੁਸੀਂ ਮਿਲਕ ਗ੍ਰਿਡ ਤੋਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? 2

(b) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ: 8

(i) ਪਸ਼ੂਧਨ

(ii) ਆਮਦਨ ਲਚਕਤਾ

(iii) ਖਰੀਦ ਕੀਮਤ

(iv) ਬੈਕਵਰਡ ਲਿੰਕੇਜ

(c) ਪੋਲਟਰੀ (ਮੁਰਗੀ ਪਾਲਣ) ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ। 2

(d) ਹੈਚਰੀ ਕੀ ਹੈ? 2

(e) ਮਿਲਾਵਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰੋਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ। 4

(f) ਮਾਸ ਮੀਡੀਆ ਕੀ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। 2

2. (a) ਭੋਜਨ ਬਜਟ ਕੀ ਹੈ? ਬਜਟ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ? 10

(b) ਭੋਜਨ ਖਰਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

3. (a) ਨਿਸ਼ਾਨਾਬੱਧ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। 10

(b) ਕਿਚਨ ਗਾਰਡਨ ਵਿੱਚ ਲਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਚਨ ਗਾਰਡਨ ਵਿੱਚ ਪੌਦੇ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਤਰਜੀਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋ? 10

4. (a) ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋਕਿ ਸਰਕਾਰ ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ ਦੇ ਉੱਦਮ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। 10

(b) ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਫਲੱਡ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਾਲ ਡੇਅਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਮਿਲੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ। 10

5. (a) ਖੁਰਾਕ ਸਬਸਿਡੀ ਖੇਤੀ ਸਬਸਿਡੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਖੇਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਬਸਿਡੀ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ ਅਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 5+7

(b) ਪੂਰਕ ਆਹਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ, ਪੂਰਕ ਭੋਜਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। 4+4

6. (a) ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਭੋਜਨ ਮਿਆਰ/ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾ ਮਿਆਰਾਂ ਤਹਿਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖੁਰਾਕੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। 5+3

(b) 'ਪੋਸ਼ਣ ਰੋਕਥਾਮ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਲਈ ਚਲ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। 2+5+5

7. (a) ਵਿਕਰੇਤਾ ਖੁਰਾਕੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? 5

(b) ਮਿਲਾਵਟਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ? ਖੁਰਾਕੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸੇ ਪੰਜ ਮਿਲਾਵਟਾ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ। 2+5

(c) ਖਪਤਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ?

(i) ਖਪਤਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਨ ਏਜੰਸੀਆਂ 4+4

(ii) ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲਾਂ

8. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਚਾਰ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ : 5+5+5+5

(a) ਪੋਲਟਰੀ ਦੇ ਮੁੱਲ-ਵਰਧਿਤ ਉਤਪਾਦ

(b) ICDS

(c) ਜਲ ਖੇਤੀ

(d) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਸਤਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

(e) ਵਾਜਬ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ

× × × × ×